

GENT NOVA

PERIÒDICH CATALANISTA

* SORTIRA CADA DISSAPTE

ANY XIII

BADALONA 1 JULIOL 1911

NÚM. 501

Redacció y Administració: Lluch, 51, 53 y 55 y Sant Francesch, 58 y 60. - Badalona

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Badalona, al mes 50 céntims. Fora, trimestre 1'50 pessetes. Número solt 10 céntims
Tots los treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors

Vergonya eterna á aquells que, despreciant son idioma, alaben el dels altres. - DANTE

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques y socials.

(DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA)

DELS VIATJES RECLAM

En Canalejas, perquè diuen que a Madrid hi fa molta calor, y nosaltres no'n dubtem, ha tancat les Corts y ha deixat enlayre, sense discutir, els projectes de reforma de la llei d'Associacions, el d'admissions temporals y el de dipòsits franks.

Del primer projecte de llei, o sia del de reforma de la llei d'associacions, ja se'n cuydará qui té poder pera ferho de que un cop acabat, si l'acaben, no'n resulti res, y si algú'n dubtava, no cal més que fixarse en lo succehit ab el Congrés Eucarístic y se convencen de fins ahont arriben els tant bombejats sentiments llierals de certa gent que tants n'havia entusiasmat.

Dels dos altres projectes de llei, el d'admissions temporals y el de dipòsits franks, com que si bé absolutament en res perjudiquen al restant d'Espanya, favoririen bon xich l'industria catalana, nosaltres creyem, que, com en tantes altres coses, costarán molt de passar y que si passen, ab tot y que ja en sí es concessió ben poca, ho farán de tal manera que no'ls coneixerem y ab prou feynes si'ns servirán.

Se'ns dirá, tal volta, que si tant temps hem passat sense tenirho, bé podem esperar fins a darrers d'any en que's diu serán discutits, y tot y dubtant de si en Canalejas viurá governamentalment en aquelles dates, direm que si fa tants segles que'ls catalans ocupem lloch preferent en el banch de la paciència de la política espanyola, bé podem, també, esperar aqueix temps, encara que ningú cregui que ab aqueixes migrades concessions quedin satisfetes les necessitats de llivertat del nostre poble.

Empró notem un fet, que, sense esser nou, sino pel contrari molt antiquat, se'ns ofereix com revelador de tot el misteri que sembla envoltar la no apro-

vació d'aquestos projectes, que, a manca d'altres més transcendents, bastant contribuirien al necessari desenrotll de moltes de les nostres industries.

Es, aquest fet, que ab la sola presentació d'aquells projectes ja en Canalejas se sent triomfador per desobre l'esperit català y ja'ns anuncia, pera abans de obrir les Corts, si és que aleshores encara ne té les claus, una visita y dugues conferencies: una pera explicar els seus plans econòmichs y un'altra pera reorganisar el seu partit que per ara es ben mort. Y aquí tenim plantejada la qüestió de sempre. Quan un polítich vol que'l rebém bé nos prometen infinitat de concessions d'ordre econòmich y els nostres industrials y els nostres fabricants, fent bona aquella frase del célebre escriptor italià en la que'ns parlava de «l'avara povertá dei catalani» que sinistrament plana demunt del nostre poble, entusiasmat, els preparen solemniais rebudes veient ja en la pràctica aquelles belles promeses que s'acaben ab el fum del tabach y l'espuma del xampany al mateix moment que'l tren surt de l'estació deixant la bella ciutat comtal y ja no se sent el ressonar dels aplaudiments dels catalans que fins aleshores, mentres l'han hostatjat, escoltat y aplaudit, han sigut «laboriosos», empró que al deixarlos ja han passat seguidament a la categoria de «los egoistas catalanes».

No preteném, ab aquestes senzilles notes, que'l nostre poble sia irreverent, incult, nó. Nosaltres volém que'l nostre poble rebi bé a tothom qui bonament se presenti y bonament també els escoltém a tots. Pero d'aixó a entusiasmar-nos per lo que'ns prometin hi ha un abim que no volém saltar, que no'l saltarem, y voldriem que tots els catalans se'n adonguessen. Cal només recordar lo succehit ab en Polavieja y ab el mateix Maura que a tants entusiasmas ab son projecte d'Administració local que digué no poguer fer

aprovar y que recentment en Canalejas, ab la llei de substitució del impost de Consums, prová que quan un governant té majoria aprova tot lo que vol y en Maura tenia una majoria més numerosa y sobretot més disciplinada que'l partit que acapdilla en Canalejas.

Dihém aixó, perquè creyém que s'está trevallant pera fer una solemnia rebuda a en Canalejas y nosaltres voldríem que aquell altre qualificatiu de práctichs que enganantnos propiament nos doném els catalans resultés provat y que a tots els governants els diguéssim:—«Si'ns prometéu concessions pera que vos rebém bé no vos molestéu; si veniu pera prométreus moltes coses pera que'l vostre viatge esdevingui triomfal, no cal que vinguéu; si aixó malgrat, voléu venir, veniu, que aquí vos rebrém com se reb a tothom, bé y honestament, pero res més. Ara, si heu donat compliment a promeses fetes pera'l mellorament y engrandiment del país, comptaréu ab el nostre més profund agraïment.»

Si sempre ho féssim aixís, nos estalviariem molts banquets, molt tabach y molt xampany y les conseqüents molesties de mudarnos pera anar a rebrer y acompanyar ministres. Si ho féssim aixís, que pochs ne vindrien de ministres y quefes de govern! Potser cap.

NOTES LOCALS

REINCIDENT

Ab una redacció per cert ben capritxosa, l'apreciat confrare *Sol Ixent* segueix parlant de Conjunció badalonina, y com aquell qui rés diu, explica com en 1905 no hi havia en la Conjunció badalonina els elements dits republicans—descuydantse, naturalment, de dir que fou aixís a disgust de tots els conjuncionistes—y en diferents llocs del seu escrit diu: «Si en Berenguer té memòria y no li convé fer véurer que vé de fora, recordará que constantment havém dit que volém una conjunció com en 1905»..... «Ja ho sab donchs el confrare y no'ns cansarém de repetirho, nostra afirmació es retornar al 1905.»

De manera que ben clarament manifesta l'apreciat confrare que no vol anar, que vol excluhir, que vol treurer, de la Conjunció badalonina, als elements de la Unió Federal Nacionalista Republicana pel delictes greuhissim, segons l'escriptor del apreciat confrare *Sol Ixent* que redacten socis del «Centre de N. S. de Montserrat», d'haver acordat l'any passat en l'Ajuntament no anar a la professó. Y d'aquesta acció desconjuntadora, els amichs del apreciat confrare ne diuen de Conjunció badalonina!

Unir, no separar ni treurer, que encara es més greu, és lo que nosaltres enteném per acció conjuntadora.

Per aquest ideal ho hem nosaltres sacrificat tot, fins lo més íntim dels nostres sentiments. Havent el Centre «Gent Nova», sol, ben sol, donat la primera batalla al caciquisme en 1903 presentant candidat pera

la Diputació a Corts a en Trinitat Monegal, en les eleccions que vingueren várem haver d'acceptar a darrera hora com a candidat a don Bonaventura M.ª Plaja, que ningú volia, absolutament ningú de Badalona, qual nom fou llesat per un sistema de martin-gala més propia d'un cacich que d'un agrupament qu'es digui regenerador o renovador d'un poble. En altres eleccions de Diputats succehiren coses parecudes y nosaltres, qu'érem els únichs organissats com entitat social y política y que haviem sigut els primers en plantar batalla, haviem de convertirnos en fidels seguidors dels demés. Si nosaltres haguéssim sigut com l'escriptor del apreciat confrare, pots ben creurer, amich llegidor, que hauríem alsat bandera en contra, presentant enfront d'aquell senyor que ningú volia, un candidat essencialment nacionalista; empró hi havia en nosaltres una poderosa forsa que'ns deturava y aquesta forsa no era altra que'l benestar de Badalona, qual benestar el posém sempre per demunt de tot y per aixó cedírem y hem cedit sempre, arri-vant, en més d'un cas, fins a l'anulació complerta de la nostra personalitat, del dret innegable que'ns creyém tenir, que tenim, conquerit, no pel vot de ningú, sinó per l'esfors de la nostra voluntat indomable, a la defensa y propagació dels nostres ideals.

De tota aquesta actitud nostra, que n'hi han testimonis escrits y personals, de tota aquesta actitud nostra de continuades concessions de lo a que creyém tenirhi dret y que molt bé'ls hi consta als amichs del «Centre de N. S. de Montserrat», els amichs de *Sol Ixent* qui son del «Centre de N. S. de Montserrat», pretenent desfernos fets per tots els badalonins coneguts, no tenen inconvenient de dirne que és, la nostra, una acció afanyosa de domini, de fer aixó y de fer alló y lo altre, de manar, d'ordenar, de governarho tot; y molt bé los hi consta als amichs del apreciat confrare, que aquesta acció may l'hem exercida ni n'hem tingut la pretensió. Es cosa que may ha estat en nosaltres.

Nos trovém, empró, amich llegidor, que al escriptor de *Sol Ixent* no l'acabém d'entendre. Mentres per una part nos fa responsables de tot lo que éll ne diu mals, per altra, al volguer tornar al 1905, bé fa l'afirmació de qu'ens vol y'ns estima. Si tant dolents som, si tants mals hem fet, si tantes culpes tenim a purgar, si de tants pecats nos hem de penedir, perquè será, que ab tant negres culpes no'ns vulgui treurer també a nosaltres de la Conjunció badalonina? Pots ben creurer, llegidor amich, que és perquè l'escriptor del apreciat confrare tampoch hi creu en la seva argumentació que ben poch li agrahirá Badalona.

LA «VERITAT» Y LA «INGENUITAT» EN MARXA

Pera que vegis, amich llegidor, com per determinats periódichs s'escriu l'història, retallem del setmanari *Sol Ixent*, edició del dia 23 Juny, aquest paragraf de la ressenya que fá de la sessió del Ajuntament de aquella setmana. Diu aixís *Sol Ixent*:

«Se llegeix y s'aprova l'acta de la sessió anterior, en que hi consta un acort propi del Ajuntament de Vi-

l'artista y cap regidor que's digui catòlich s'aireca a protestarne.

Tothom que va anar a la sessió ho va veure y tots els demés periòdichs locals aixís ho publicaren, que'ls regidors senyors Fló, Bosch y Camins varen fer constar el seu vot en contra l'acort del Ajuntament prés en la sessió anterior de no assistir en corporació a cap acte relligiós. Sols a *Sol Ixent* no li ha convingut veure y ferho públich.

Si un fet tan vist com aquest, en el que tres regidors fan constar la seva disconformitat a un acort, hi ha la despreocupació de publicarlo complertament tergiversat, calcula, llegidor amich, qué no's farà, en aquella Redacció, ab els parlaments dels regidors, cosa molt més fácil que la primera?

Aquesta es la manera ab que honora a la veritat l'«ingénuu» confrare.

BERENGUER.

NOTES D'ART

EXPOSICIÓ PASSARELL

Les caricatures d'en Passarell han tingut la virtut d'interessar a tot Badalona, de promoure nombrosos comentaris y discussions, y ben mirat, por aixó sol debem ja agrahir a l'artista el seu esforç, aquí ahont tan poques coses es veuen que sobressurtin de la vulgaritat corrent.

La caricatura es un art mes difícil de lo que sembla, que té molt d'intuitiu y personal, però que també requereix estudi y discreció, no sols en els procediments materials d'execució, sino també en la manera de comprendre y de representar els personatges. Al primer cop d'ull es veu que, ab en Passarell, hi ha pasta de bon caricaturista. Les caricatures den Martí Pujol, en Serrat, en Soler y Badia, en Grau, en Giró, Botey y tantes altres, en son bona mostra, ab la recomanable particularitat de que maneja ab igual facilitat la taca como la línia, segons els cassos.

Hi han caricatures fresques, espontànies, que s'en-divinen fetes sens cap esforç ab quatre cops de llapis ò de ploma, y en elles el personatge hi viu ab el seu gest, ab la seva expressió naturalíssima; emperó n'hi han d'altres que semblen fetes com per obligació, l'artista no troba la part caricaturisable del model y busca la semblansa y la nota còmica ab petits detalls superflus. En aquestes es ahont es veu que l'artista te encara camí per fer, dificultats a vencer. Clar está que no tota la producció pot esser igual en mèrit, que sempre hi haurán obras encertades y obres falses; emperó l'estudi y'l domini del dibuix pot reduir considerablement el número d'aquestes, y fins suplir la falta de inspiració momentània ò les males condicions naturals del model ab la correcció y la gracia del dibuix.

Y diem aixó no en tó de censura ni de crítica, sino perque desitjem que'n Passarell no s'adormi sobre els seus llaurers d'avuy; ans, al contrari, que aquets li serveixin d'estímul pera continuar treballant ab fé y constància fins assolir el mes perfecte domini del seu art en l'especialitat que li es mes propia.

La caricatura ofereix ample camp pera'l dbuixant que sigui a l'hora observador intel·ligent, y'ls bons caricaturistes son avuy tan escassos, que's poden comptar ab els dits. Aixó vol dir que no es pas mala carrera para'l que té condicions y sab aprofitarles. Y aquestes les té, sens dubte, en Passarell. Ara veurem si sabrà fer lo altre.

LLAPIS

DEL AJUNTAMENT

SESSIÓ DE SEGONA CONVOCATORIA

DEL DÍA 30 DEL PASSAT

Comensá a les sis ab assistència dels regidors senyors Monés, Batlle, Sió, Arquer, Antoja, Casas, San Martín y Costa, baix la presidencia del Arcalde en Joseph Vergés. Varen pèndres els següents acorts:

—Aprovar l'acta de la sessió anterior.

—Aprovar un dictamen del Síndich referent a l'excepció del mosso Pere Andrés Martí.

—Passar a la corresponent comissió les instancies presentades per en Joseph Morros y Francisco Mata-moros.

—Aprovar per unanimitat la proposició presentada en la sessió passada per els regidors senyors Monés, Sió, Fló, Bosch y Batlle, la qual publicarem íntegrament en el número prop-passat.

—Aprovar les nómines de la brigada eventual, de la passada setmana.

Retirada.—En Costa manifesta que en vista de que'l President del Consell de Ministres no vé fins al Setembre a Catalunya, retiren una proposició que tenien presentada.

—Se dirigeixen per part dels senyors Costa, Sió y Batlle varis prechs referents a assumptes de política, seguritat y urbana y un a la Comissió d'Hisenda, aixecantse la sessió avans de les set.

ELS MICROBIS Y LA CIENCIA

El novell descobriment pera la curació de la tisis ha provocat l'atenció y l'admiració dels sabis bó y omplint d'esperansa el nombrós estol de malalts y tots aquells que presncien ab el cor trencat la mort lenta dels sers que més estimen, sens res poder fer pera salvarlos. Aquesta vegada el descobriment es real, autèntich y demostrat per èxits colossals.

Aquest nou producte está preparat pel professor **G. Bandiera**, distingit químic de Palerm, (carrer Cavour, 89-91). Consisteix en un poderós antiséptic que mata els bacilus sens atacar de cap manera l'organisme humá. Sotmés a examen del cos mèdic, ha sigut reconegut després de nombrosos ensaigs, com l'únic medicament que en definitiva pot oferir la ciencia contra la tuberculosi.

La seva acció es rápida y enérgica fins a tal punt que molts malalts ja en el segon y tercer grau, tractats ab l'específich del professor **Bandiera** han observat depressa una notable millora en llur estat general de salut; la febre disminueix gradualment y acaba per desapareixer del tot; torna la gana, les forces augmenten, la respiració es cada cop mes facil y en poch temps aquets desgraciats curen completament. Resultats igualment notables s'han obtingut també en altres afeccions de pit, bronquitis y catarros pulmonars. Tant es aixís que'l professor **Bandiera** no sab com atendre a les nombroses comandes que li arriuen de tots costats. Preu del específich: 10 franchs.

Quins progressos inmensos ha fet fer a la medicina l'estudi dels microbis!

PETITES CRONIQUE

DELS CAPTAYRES ENCARA

De pobres mendicants n'hi ha que per llur manera d'esser, per llur particular misèria o per llur mena de ingeni al implorar la caritat deixen en el llibre dels recorts unes ratlles d'extrema compassió, de just rahonament o d'irònica filosofia, a l'atzar copiades de aquets sers perduts en mitj la carretera de la vida.

Els captayres que mouhen més poderosament nostra compassió son els cegs. Desesperant deu esser el no possehir el sentit de la vista, no poguer veure aquest cel, aquest mar, aquest mon, aquesta bellesa infinita, immensa, unimaginable, aqueixa Natura mare de totes les belleses y de tots els plaers... donchs, figurem-nos en quin estat moral més tristíssim deu estar el ceg qui capta el més de pá per eixos camins de fosca, per eixes portes que no veu; y com deu trovar-la buida, deserta, infinitament trista la vida, el pobre ceg qui no té cap ser estimat que l'acompanyi y passa per nostres carrers palpant en les parets, a voltes ajudat d'un bastó, a voltes guiat per un gosset.

Hi han molts captayres que canten. ¿Y perquè? ¿Creuen que plauen llurs cançons? No; ja deuen saber que llurs cantades no poden esser agradoses, però també deuen saber que'l nostre cor necessita quelcom sorollós, quelcom extraordinari, pera que més fàcilment s'adongui de les penalitats dels altres. La més o menys desvergonyida cansó de moda, de ritme alegre, sentida en aqueixos desventurats, devé trista, plorànera, tradueix l'ànim del cantayre. Sense veu, sense tò, o sense ganes, el captayre que's proposa guanyar l'almoyna cantant, canta, sia la cansó trista o alegre, vella o nova, pero canta, a cada veynat, a cada carrer, a cada poble, cada jorn, cad'any, sempre, fins deu morir cantant. ¿Te recordes, llegidor amich, d'aquell bon home que voltat de criatures, ab tonada monòtona y ab veu fosca y rogallosa canta estrofes incomprendibles «De una mala lengua, de un fiero león...»?

De captayres ne trovém d'alegres y de tristos; de resignats y de desesperats; uns que demanen l'almoyna amablement, vergonyosament, altres qu'apar l'exigeixin; uns que la remercién de cor, altres que s'allunyaen sens dir «gracies»; uns que se conformen ab la negació, altres que diuen mil imprecacions y gayrebé amenassen. D'aquets últims recordo un captayre que, al dirli la dona d'una casa: —No pas per ara, germà— ab veu amenassanta, irada y ab cara de tres déus, però ab certa graciosa ironia vá respondre, després d'una esgarriosa maledicció:

—¿Y a un germà feu, tens la barra de deixar anar a captar?

Veritablement; si tots som germans, ¿perqué deixém en la misèria, captant pel mon, a germans nostres? ¡Oh, si pogués resoldres aviat la clàusula principal del gran problema!

Trovém també captayres que son expansius, que fàcilment troven motiu pera explicar lo que fan o pen-

sen. Llibres enters se podrien escriure de llurs gustos y plahers; es curiosíssima l'estètica dels captayres.

Una donzella bruna al donar l'almoyna a una dona pobra, expressa en un mot la boniquesa de una infant que la captayre porta al bras, rossa com or, cabells rullats, ulls blaus de cel, rostre perfecte, hermosíssima, una veritable testa d'angelet. Y la mare respón:

—Donchs, miri, no m'agrada gens, gens, aixís tan rossa; cregui que l'aborreixo aquesta criatura.— Afegint: —Vosté sí que ho es de maca.—

Y la donzella bruna qui també es molt hermosa enrogeix un moment. ¡Quina incomprendible estètica la d'aquesta mare pobre que aborreix la seva filleta hermosa pel sol fet d'esser rossa!

Finalment (car no voldria, llegidor amich, cansarte ab més anècdotes), també hi han els captayres professionals; els que podriem dirne dolents; els que malgrat tenir bona salut y fins diners a recó, volen esser captayres; families senceres acostumades a no trevallar, d'hont a voltes ne surten ànimes malvades. Dies enera, el cronista va interrogar a un noyet de cinc o sis anys que passava a captar a les nou del vespre; un d'aquets infelissos infants que tot just caminen ja son aprenents de la trista professió que segurament exerciran tota la vida; una d'aqueixes criatures explotades per l'egoisme paternal, més que per la necessitat.

—¿Ont vas tan tart?

—Oh, no puch tornà a *cáis*, que no porti forsa caritat, sinó la mare'm *fam drop*.

—No puch sortí fins que la mare vé de treballar, perquè ting d'aguantà el *burdegasset* que tenim.

—Ahí en el *badiu* tots dos vam anà de *trompis*.

—El pare, avants nava a captà; ara es a la *cangri*.

El noyet me feu veritable llástima. D'altra part vaig somriure al recort d'aquells mots que de quan era noy no havia oït.

ALEXANDRE.

RATIFICANTNOS DE NOU

A L'AMICH EN FAUSTÍ NADAL

En el vostre escrit publicat en *Sol Ixent* pretenent rectificarnos de nostres conceptes exposats en el nostre «Corrent la pólvora» v a la resposta al vostre escrit en nom de la Junta local tradicionalista, diéu:

«Ben lliure es GENT NOVA de judicar la sensatesa de les persones de la manera que cregui convenient, per lo que no dech objectarhi.»

«En quant a que no hagi tergiversat el fet ho nego, puig l'explicarlo y comentarlo basantse en parcialíssimes informacions y per tant en fonaments falsos, n'es prova.»

Potser, amich Nadal, tinguéu un xich de rahó en aixó últim, perquè nosaltres devíem comentarho pre-

nent peu de l'explicació que dels fets de Sant Feliu ne donàven l'endemà mateix els carlins y els lerrouxistes que hi havien intervingut, no els seus respectius diaris, que diferien en absolut de tota la demás premsa barcelonina que ab rara unanimitat coincidien en apreciarlos del mateix modo que'ls que personalment deyen haverhi intervingut.

Després se cambià la forma d'explicarho per part dels que hi havien pres part. ells sabrán perquè, y per això, amich Nadal, hem de repetirvos, ratificant-nos en absolut en els nostres escrits respecte aqueixa qüestió, «que'ls fets ocorregueren tal com ocorregueren y no pas com a cada grupo que hi lluytá li convé fer creurer».

Y per una sola vegada també y perquè no'ns quedés la fama d'insultadors, dirém que'l senyor R. Niubó Aymerich no's pot donar per insultat per haverli dit que no sabia de llegir, car si repasseu el seu escrit, veuréu que'ns deya «només» que tot això: «Petulants», «pressumptuosos», «maquiavels», «hipòcrites», que tenim odi, «perdona-vides», «intolerants»... etc.

Si al qui tots aquestos qualificatius nos aplicava per no haver éll entés el nostre escrit «Corrent la pólvora», el dirli que no sabia llegir es un insult, ja compendreu, amich Nadal, que, si aixís ho fós, no donarien l'abast tots els constructors de vitrines pera guardarhi gent tan delicada.

Veusaquí, amich, tot lo que també per darrera vegada en aquesta qüestió tenim que dirhi.

SUBTILESA A UNA «SUBTILESA»

El cronista «Subtil» en *Acció* nos demana parer a tots els companys en la premsa respecte a issar la bandera catalana a Casa la Ciutat y respecte a que'ls noms dels carrers sien indicats en nostra llengua.

Suposém que «Subtil» nos creurá partidaris de aquesta idea y per això li dirém, además, que ja quan entrá l'Ajuntament de 1906 amichs nostres feren indicacions respecte an això mateix y altres de quan menys de tanta importancia en sentit catalanesch, pero dificultats que (a leshores) havia de salvar aquell Ajuntament feren que per alguns fós discutida, no l'idea, que a tots agradava, sino la oportunitat.

Crepém que aquesta oportunitat més d'un cop en aquestos anys s'es presentada, pero l'acort no ha vingut. Perqué? Ho ignorém. Pero nosaltres no dubtém de la catalanitat de la majoria del actual Ajuntament y esperém, no ja veurer issada la bandera barrada en la casa comunal y en catalá el nom dels nostres carrers, sino una revisió dels noms dels mateixos, que'n lloch de la Granota y del Cortijo, per exemple, bé podria haverhi altres noms que'ns apropessen més a la ciutadania, y sobretot, la co-oficialitat de la nostra llengua en el nostre Municipi pera que no puguin seguir essent possibles aquelles paraules del Dant que semblen ressonar com un anatema sobre'l nostre poble: «Vergonya eterna a aquells qui despreciant el seu idioma alaben el dels altres.»

Respecte a la suscripció pera la bandera, no podém pas creurer que sia'l migrat import d'una bandera lo que sia la causa de que no s'hagi ja fet y per això enteném que no cal. Si les circumstancies o els fets nos demostressen lo contrari, no tindriem cap inconvenient en contribuirhi y ajudarhi.

Ab aquesta subtileza crepém deixar corresposta la «Subtileza» de convit de «Subtil» del apreciat confrare *Acció*.

UNA CONFERENCIA

(Continuació)

Se feren, donchs, les paus y el Marroch torná a perdre son caràcter de qüestió palpitant internacional, quan de cop l'any següent se sapigué ab estupefacció general el bombardeig de Casablanca. En realitat lo que feu vessar la copa de l'indignació fou l'assassinat del Dr. Mauchamp. Les canonades del *Galilée* feren més pera arreglar la qüestió del Marroch, que dos anys de negociacions. El cop era de tant més éxit quant més inesperat. Tothom creya a la Fransa tan adormida darrera les jornades d'Algecires que no se la judicava capás d'un acte semblant d'energia. Sia com vulga la cosa va tenir lloch y Fransa comensá aleshores una campanya en regla més perseverant que gloriosa. Se discuti molt la part que hi pendria Espanya, però'l Gabinet Maura no hi era propici ni darrera'l viatge del monarca a París y Londres possiblement relacionat ab la qüestió. La inacció del contingent de tropes que s'hi enviá al últim fou massa perllongada pera no esser efecte d'un càlcul del govern de Madrid. El gabinet conservador estimava tal volta que ja era prou tot lo fet fins aleshores per Fransa y se negava a anar més endavant per medi de una cooperació militar. Aixó no's deya, pero's feya, se deduia de la simple observació dels fets. Se relacioná aquesta actitud ab una intel·ligència ab Anglaterra. Sia com vulga, no es aventurat creure que'l govern preocupat aleshores ab una greu qüestió de política interior no cregué'l moment oportú pera una acció al Marroch.

Entretant l'anarquia marroquí guanyava terreny. Tot el país era *blab es siba* o rebelat; més encara, l'avens dels francesos per Yiguig y Tafilet donava lloch a una nova explosió de fanatisme musulmà. No era lo més greu pera Ab-del-Azis aquesta repetició d'escenes de desordre que son el nostre pá de cada día a tot l'Orient, sino l'aparició d'un nou competidor. Era aquest Muley Hafid, germanastre seu y virrey de Marrakesch. Muley Hafid fou proclamat solemnement a Marrakesch y no tardá a enviar emissaris a les corts de Londres y Berlin aixís com a París. Com era natural aleshores ningú'n feu cas, donchs de pretendents sempre n'hi ha hagut plétora al Marroch. Qui governaba al fi en aquell país? Entre'l Raisuli y el Moro Valiente ocupaven mitj país, el Roghi encara donava feyna, dos sultans se disputaven la corona. A més la anarquia no era perjudicial a tothom. Fransa avensava sempre y acabava d'ocupar Dachra y Ben Denit. Alemanya procurá contrarrestar l'avens y comensá a coquetejar ab Muley Hafid rebent a sos emissaris. Poch després aquest era proclamat a Fez y Ab-del-Azis se vepa rendit a la part occidental del territori. Pera recobrar sa perduda autoritat arriscá una batalla ab les forces de son rival y germá ab tan mala estrella que'l seu exèrcit quedá desfet y ell fugí ignominiosament posantse baix la protecció de Fransa. Muley Hafid quedava amo y senyor indiscutible del Marroch.

La preponderancia d'Alemanya ab el nou sobirà

era ben visible. L'apoy que Fransa havia dispensat a Ab-del-Azis era prou a fer simpàtic son rival a Berlin. La política francesa sempre oscilant havia ajudat y contrariat alternativament al fins aleshores Sultá y als darrers temps el tractava ab una indiferència frisant en abandó. Bé es veritat que les veleitats del jove monarca l'havia fet anar moltes vegades a favor dels alemanys. Desde'l viatge sensacional de Guillem II a Tanger l'influència germànica no s'havia descuidat un moment. En fi, les dues grans potencies rivals a Europa se retrovaven a l'Àfrica. Ja desde'ls dies de Bismarck quan no's parlava encara d'expansió colonial havia ocupat l'Imperi dels Hohenzollerns alguns territoris al S. del Continent Negre. Qué no havia de succehir quan se posava de moda la *Welt politik*, l'engrandiment mundial y pan-germanista, la resurrecció del vell somni de la monarquia universal? La perspectiva d'una Àfrica del N. francesa o anglesa no somreya a la cort de Berlin que si no tenia drets històrics en aquells territoris, volia creársels. Ni quins drets tenia Fransa al Marroch fins als darrers anys? Quins tenia Anglaterra al Egipte quan el bombardeig d'Alexandria? Sols la forsa crea'l dret, digué'l Conceller de Ferro, y aquesta màxima estava sempre present al esperit dels Concellers de Guillem II.

Sia com vulga la proclamació de Muley Hafid obri una era encara més plena de dificultats. El nou Sultá sentia fonda antipatia contra'ls europeus. No privava aixó de que cada día hi haguessin sublevacions, de que'l Roghi continués en les seves acostumades correries y de que s'aixequés en armes un nou pretendent, Muley Kebir, germá de Muley Hafid. Les anades y vingudes de mehalles que al Marroch supleixen a les campanyes, seguien com avans. La situació va oferir més canvis que un caleidoscopi, ara vegentse amenassada la ciutat de Fez, ara vencedor de nou el Sultá. En una de les victories d'aquest, caygué presoner el Roghi per traició dels seus y degudament col·locat en una gabiá de ferro se'l presentá a Muley Hafid. Aquest el maná entregar als lleons o en fusellar davant del harem segons altres. Sia com vulga el presoner va ésser víctima d'aptals suplicis y mutilacions que'l cos diplomàtic cregué de son dever protestarne a lo que contestá'l sobirà que aixís li manava la llei del Profeta. Encara no estava tot acabat com ho demostrá la campanya contra Muley Kebir y l'alsament de El Kitani qui fet presoner morí bastonejat a Fez. Però l'anarquia al Marroch era com la hidra de la falla. Tallat un cop ne rebrotava un altra instantàniament.

Fins aleshores el paper d'Espanya al Marroch havia sigut espectant. De prompte y en mitj de la sorpresa general comensá una acció militar en regla al voltant dels forts de Melilla, Alhucemas y Peñon de Velez de la Gomera. El gabinet conservador tan prudent en 1907 se mostrava ara enérgic fins a la temeritat. No es que sia criticable en principi una acció decisiva al Marroch però'ls moments eren difilissims. Sens un exèrcit colonial preparat, ab l'impopularitat d'una guerra qual objectiu no era ben clar, voltats de complicacions exteriors, el pas era arriscat en extrem

La qüestió vingué motivada pel ferro-carril de Melilla a les mines. Una societat minera les havia adquirit del Roghi, però la tribu dels Beni-Bu-Freu s'havia negat a reconèixerho. El Sultá prengué part en l'assumpte y considerá'l fet de part d'Espanya com una infracció al Acta d'Algecires. L'embaixador Merry del Val adoptá un tó conminatori y a la fi sortí de Tanger. Entretant se reforaven les guarnicions de Melilla. L'ocupació de Mar Xica dongué la senyal de un nou alsament al Rif ab la proclamació de la guerra Santa per tots els morabits. Ja estigué comensada aquella campanya que dies tan amarchs va costar. Les notícies de la guerra foren sotmeses a la més severa censura, tota agitació en contra rigurosament prohibida. Però era visible que l'entusiasme no regnava. Els embarchs de tropes en una ciutat com Barcelona que tants elements de revolta compta devia donar lloch a tumults. Un ambient de terror comensá flotar en la Península, tant per lo que no's deya del Marroch com per lo que's deya. La censura podia aturar les notícies però no la fantasia sobreexcitada encara pel llarch silenci de la premsa. En aquelles circumstàncies y ab motiu de la vaga general, sinistre manifestació ab que's senyalen avuy tots els descontents populars, comensá la més terrible de les rebelions als carrers de Barcelona. Convents y esglésies cremaven en tots els àmbits de la ciutat que quedá entregada als horrors de l'anarquia. Les turbes quedaren mestresses de vides y hisendes mentres la sublevació se extenia com un regueró de pólvora per tot Catalunya. Per un moment se cregué que fins el règim constituït perillava a Espanya. Aquells dies no serán may un timbre de gloria pera'l partit conservador que com arrepenit de la seva imprevisió allargá la represió ab excés. Altra vegada l'estat de guerra torná a comensar. Els elements revolucionaris dispersats o darrera reixes vegeren perduda la jugada. La campanya al Marroch va donar motiu pera una major severitat als procediments de govern excusables aleshores però que acusaven una deplorable debilitat o confiansa abans dels luctuosos successos que passarán a l'història ab el nom de setmana trágica.

(Acabarà.)

NOVES

CENTRE CATALANISTA «GENT NOVA». — *Revetlla de Sant Joan*. — Com estava anunciat, el nostre Centre celebrá aqueixa poètica diada en els jardins de «cán Mártri» galanament cedits per l'actual arrendatari senyor Binué y comptant ab la cooperació de la cobla-orquesta «Cendras» de Granollers.

Convenientment ornat y ab esplèndida illuminació a la veneciana, aquells jardins oferien magnífic aspecte al que en primer lloch hi contribuïen la bellesa excelsa de la major part de les gentils badalonines que ab llur presència feren honor a la nostra festa, aportanthi, junt ab els nostres joves, aquell ambient

de franca y sincera expansió y alegría que son la característica de la nostra joventut.

Y acabada la dansa, en l'espai de temps que restava d'una al altra, suara un ball de saló, suara una típica sardana, entre'ls nostres jovincels y les simpàtiques damiseles se desgranaven animades conversacions que forsosament serien agradables, car ja en les mitjes-rialles, ja en les rialles totjust iniciades a flor de llavi de les xamoses badalonines, s'hi endevinen tot seguit aquell dialogat que's fá pesat als que no son joves, pero que tant bé escau a la joventut, com ho és el parlar del més pur amor.

May com en aqueixa poética nit de Sant Joan, encisadora nit de les tradicionals fogueres, la joventut se sent entregada al dols somniar en una vida plena de dolsors y d'esperances, tot bellesa, tot amor!

**

PER LA DIPUTACIÓ CATALANA.—En la sessió que la passada setmana celebrá la Diputació de Girona, s'adordá per unanimitat y en mitg del major entusiasme adherirse a l'acord de la Diputació de Barcelona, y quedaren nomenats tres delegats: el president senyor Riera, regionalista, y els senyors Vilahur, tradicionalista, y Lloveres, federal, pera que assisteixin a les conferencies que's celebrin pera discutir les bases y establir la unió de les Diputacions catalanes.

**

«Empleinse les mellors aygues minerals alcalines embotellades; Vichy-Hopital (estómac), Vichy Celestins (ronyons), Vichy-Grande Grille (fetxe). Son insubstituibles.»

**

OBITUARI.—Diumenge passat va morir repentinament a Barcelona, el que'n vida fou en Antoni Morató pare de nostre company en la premsa'l redactor de «La Veu de Catalunya», el distingit literat en Joseph Morató.

Rebi el volgut company y sa desolada familia l'expressió de nostre condol, per la trista pérdua soferta.

**

CONGRÉS EUCARÍSTICH.—Ab motiu del Congrés Eucarístich que s'está celebrant en la capital d'Espanya y com a acte d'adhesió al Papa, abans d'ahir, festivitat de Sant Pere, aparegueren endomassats alguns balcons de nostra ciutat.

Aixís mateix també se celebrá, com en altres poblacions, una processó que aná fins al Turó den Rosés, la qual va veures bastant concorreguda de fidels d'un y altre sexe.

**

«ATENEU OBRERO».—Atentament invitats per la Junta Directiva d'aquesta entitat hem tingut el gust d'assistir als exámens dels alumnes de les seves escoles els quals s'han celebrat aquets dies, havent sigut els mateixos una prova del cuidado que en la ensenyansa posen els distingits professors que les regeixen.

**

¡Malalts del estómac, vies urinaries y reumatisme! no deixeu l'«Aigua de Cabrera». Proveula y vos convencereu dels seus magnífichs resultats. Representant: Sant Bruno, 37.

REPARTIMENT DE PREMIS.—Durant aquesta setmana s'han celebrat els examens dels alumnes que concorren a les escoles municipals.

Demá a les nou del matí tindrà lloch en el Teatre Zorrilla l'acte del repartiment de premis als esmentats alumnes.

**

«Aigua de Cabrera».—Obre l'apetit y cura l'estómac. — Demaneula a tot arreu. — Representat: Sant Bruno, 37.

**

NAIXEMENT.—La muller de nostre volgut amic en Jaume Bachs Fradera, ha deslliurat felisment una xamosa nena.

Nostre enhorabona a abdós esposos y familia.

**

«Demaneu Sal Vichy Etat pera begudes. Comprimits Vichy-Etat, efervecents y Pastilles Vichy-Etat en els seus envases d'origen. Refuseu tota imitació.»

**

CAIXA D'ESTALVIS.—Durant la última setmana la Caixa de Pensions pera la Vellesa y d'Estalvis ha rebut per imposicions la quantitat de 130.770 pessetes y ha pagat per reintegres d'estalvi y per plassos mensuals de pensió 85,021 pessetes, havent obert 72 llibretes noves.

La Sucursal de Badalona ha ingressat per imposicions 6.471 pessetes, ha pagat per reintegres 2.780 pessetes y obert 7 llibretes noves.

La prop-vinenta setmana estaré de torn el vocal d'aquesta Junta de Patronat don Joseph Giró.

Imp. F. Badia, Dr. Dou, 14.—Barcelona

La Mutual Franc-Espanyola

Societat de previsió y caixa d'estalvis popular
Consell Regional pera Catalunya y Balears

President. . . Excm. Sr. D. Albert Rusiñol y Prats, Fabricant y ex-president del Foment del Treball Nacional.

Vispresident. Sr. D. Eusebi Bertrand Serra, Fabricant

Vocals. . . . Sr. D. Pere Rahola y Molinas, Propietari; Sr. D. Joan Ventosa y Calvell, Conceller Delegat, Advocat y Propietari.

OBJECTE MORAL DE LA SOCIETAT

Estimular y fomentar els hàbits de previsió y estalvi

OBJECTE ECONÓMICH

Creació d'un capital pera cada un dels seus socis, mitjant entregues mensuals d'una quota, que pot variar desde 5 fins a 60 pessetes per espai de 10 anys, a liquidar al cap de 12.

Problemes que's resolen ab la creació d'aquest fons

Dots pels fills.—Capital pel menestral y l'obrer. Deslliuransa de quintes.—Crédit pera establirse. Retir pera la vellesa.—Herencia pera la familia.

LA MUTUAL FRANC-ESPANYOLA facilita l'assoliment de aquestos y altres objectius consemblants, associantse y mutualisant els petits estalvis, y posant al alcans de tots, fins de les persones de posició mes modesta, les aventatges del segur de vida, ab intervenció d'una Administració escrupulosa, transparent y ben garantida.

E. Rallo «Conquista, 35.»-Badalona

Fábrica de productos químicos

de
LLUIS BOSCH

Sant Felip y de Rosés, 71 y 73.-BADALONA

Trisol - (brea)

Poderós desinfectant, insecticida, microbicida y antiseptich d'eficás resultats pera l'Agricultura, Horticultura, Floricultura y Ganadería.

Purgant pera les aus de corral que combat les seves malalties.

Sulfat-Cepal. Sulfat de coure especial pera les vinyes.

Aquests productes se troven de venda a Badalona en les droguerías de Alfons Maristany y Sayol germans.

JOSEPH BUXEDA Y CUSCO

RELLOTJER

Se fan tota classe de compostures en rellotges, per dificultoses que siguin.

Sant Joaquim, 56
BADALONA

Anis del Mono

Se 'n venen frascos en lo kiosco instalat en la

Estació del ferro-carril de Badalona

DESPAIG:

Carrer de la Soletat, 7

Badalona

SAYÓ CATALÀ

GARANTIT PER

NO HI HA ON MELLOR

MARCA REGISTRADA

Cases, terrenos y salts
d'aygua pera vendre

Planos, peritacions y informes d'
agricultura general.

J. Ventura Gausachs, Perit Agrónom
Rector, 95. BADALONA

Grans Cuadras

ab magnífich xalet, pera vendre, baratíssim. Comprenen tota una mansana propia pera qualsevol industria y en el millor punt de Badalona, a l'entrada de la mateixa ciutat ab fatxada a la carretera y al tranvia

Raho: **A. Queralt, Temple, 13 Badalona**
y Mas Bagá, Valencia, 346, Barcelona